

Pojištění

Existence skutečností, které opravňují pojistitele odmítnout plnění z pojistné smlouvy podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona o pojistné smlouvě, případně které umožňují závěr, že jde o pojistnou událost, z níž podle § 14 odst. 3 zákona o pojistné smlouvě nevzniká právo na pojistné plnění, musí být prokázána, což se projeví v jednoznačně formulovaném skutkovém závěru obsaženém v rozhodnutí soudu; toliko pravděpodobnostní skutkový závěr není pro aplikaci žádného z těchto ustanovení postačující.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 2120/2015, ze dne 18.5.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce R. Š., zastoupeného Mgr. L.E., advokátem se sídlem v P., proti žalované České pojišťovně a. s., se sídlem v P., o zaplacení částky 700 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 23 C 257/2009, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2014, č. j. 51 Co 196/2013-210, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2014, č. j. 51 Co 196/2013-210, se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

V souzené věci se žalobce po žalované pojišťovně domáhal pojistného plnění v částce 700 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení, a to z titulu pojistné události, která měla nastat dne 26. 10. 2007 tak, že nezvládl řízení osobního automobilu a narazil do stromu, přičemž na pojištěném vozidle vznikla škoda.

Žalovaná v rámci své procesní obrany argumentovala tím, že podle závěrů znaleckého posudku je deklarovaný nehodový děj technicky nepřijatelný, proto v souladu s článkem 7 odst. 11 písm. b) Všeobecných pojistných podmínek pro pojištění vozidel a dopravovaných věcí VPPH 2006 odmítla vyplatit pojistné plnění. V průběhu řízení pak zaujala stanovisko, že podle výsledků provedeného dokazování šlo o fingovanou dopravní nehodu.

Městský soud v Praze rozhodnutím označeným v záhlaví (v pořadí již druhým) potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 1. 8. 2012, č. j. 23 C 257/2009-98, v odvoláním napadeném výroku o věci samé pod bodem II, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 517 000 Kč s úrokem z prodlení, a ve výrocích o nákladech řízení pod body III a IV (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud, jak výslovně zdůraznil, vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Ten byl v rozhodnutí soudu prvního stupně popsán tak, že účastníci uzavřeli dne 1. 11. 2006 pojistnou smlouvu, jejímž předmětem bylo mimo jiné havarijní pojištění motorového vozidla (osobního automobilu tov. zn. AUDI A8) v rozsahu all risk na pojistnou částku 1 500 000 Kč; před uzavřením smlouvy byla provedena důkladná prohlídka vozidla a žalovaná dostala k dispozici veškeré doklady k vozidlu. Žalobce řádně platil pojistné sjednané v částce 166 388 Kč ročně. Dne 26. 10. 2007 žalobce na silnici III. třídy nezvládl průjezd levotočivou zatáčkou a vjel mimo vozovku, kde čelně narazil do stromu. Nehodu neprodleně nahlásil dopravní policii, byl sepsán protokol o nehodě v silničním provozu, vypracován plánek nehody a pořízena fotodokumentace. Žalobci byla ve správním řízení uložena pokuta; v odůvodnění rozhodnutí správního orgánu je podrobně popsán nehodový děj, který

vychází z protokolu o nehodě. Žalovaná žalobci neposkytla pojistné plnění, neboť má na základě znaleckého posudku za to, že šlo o fingovanou dopravní nehodu. Tyto závěry vplynuly i ze znaleckého posudku vypracovaného znaleckým ústavem DEKRA Automobil, a. s. (dále jen znalecký ústav).

Odvolací soud doplnil dokazování zprávou České zprostředkovatelské a informační agentury ze dne 26. 5. 2008, z níž zjistil, že k vozu, jenž byl zaevidován do provozu dne 11. 8. 2003, byla vedena u Allianz Versicherungs - Ag. pojistná událost ze dne 28. 6. 2006 - poničení celého vozidla krupobitím. Obvyklá cena vozidla ke dni pojistné události činila 38 362 Eur. Pojišťovna přistoupila k likvidaci v režimu totální škody, zbytky vozu byly oceněny na 23 077 Eur. Vůz měl najeto 107 508 km. Poté, co byl jeho (rovněž potvrzující) rozsudek ze dne 24. 7. 2013, č. j. 51 Co 196/2013-150, zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2014, č. j. 32 Cdo 1124/2014-179, odvolací soud provedl důkaz znaleckým posudkem Ing. W., jenž byl předložen žalobcem, a konstatoval, že tento znalec technické závěry posudku znaleckého ústavu potvrdil s tím, že znalci nepřísluší vyjadřovat se k tomu, jak řidič mohl, měl nebo neměl v průběhu nehodového děje reagovat. Odvolací soud provedl též důkaz znaleckým posudkem Ing. T., podle něhož výpověď žalobce ohledně průběhu nehody lze považovat za technicky přijatelnou.

Odvolací soud shledal nedůvodnou námitku, jejímž prostřednictvím žalobce zpochybnil závěry posudku znaleckého ústavu, podle nichž je sice konečná poloha vozidla technicky přijatelná, avšak s ohledem na to, že k nárazu vozidla do stromu došlo prakticky prostředkem jeho přední části, bez vzniku zřetelných stop po smyku či snahy řidiče o odvrácení střetu, při rychlosti kolem 30 km/hod., jde o typickou konfiguraci zmanipulovaných nehod. Odvolací soud zdůraznil, že podle posudku k nárazu vozidla středem běžně nedochází, neboť zpravidla se řidič snaží náraz odvrátit a tato jeho snaha je provázána vznikem stop pohybu vozidla, které v daném případě chybí. Znalecký ústav nevycházel z úvahy, co řidič měl či neměl učinit, nýbrž z toho, co sám žalobce uvedl o průběhu nehody a o tom, jak sám reagoval, a porovnával to se zjištěnými a policií zdokumentovanými stopami. Odvolací soud dodal, že žalobcovu verzi kromě posudku znaleckého ústavu zpochybňují i ostatní v řízení provedené důkazy, především rozpor mezi tím, co žalobce vypověděl v řízení a co uvedl do protokolu pořízeného policií. Dovodil proto, že závěr soudu prvního stupně, podle něhož žalobce uvedl vědomě nepravdivé údaje ohledně nehodového děje, má oporu v provedeném dokazování a že závěry znaleckého ústavu jsou přesvědčivé a logicky zdůvodněny, přičemž žalobcem předložené znalecké posudky tyto závěry nevyvracejí. Odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně správně žalobě nevyhověl s ohledem na závěr, který vplynul z dokazování, že průběh nehodového děje nasvědčuje tomu, že ke vzniku škody došlo jinak, než jak deklaroval žalobce, a žalovaná měla podle podmínek pojistné smlouvy právo pojistné plnění odmítnout.

Výslovně již jen nad rámec uvedeného pak odvolací soud dodal, že k havárii došlo těsně před koncem ročního pojistného období, což je obecně jeden z obvyklých znaků manipulovaných nehod zejména u vozidel s nadhodnocenou pojistnou hodnotou, přičemž nelze přehlédnout, že žalobce, ač tvrdil, že vozidlo zakoupil za 1 400 000 Kč, nebyl schopen doložit žádný doklad týkající se koupě vozidla a jeho kupní ceny a vypověděl, že si nepamatuje, od koho vozidlo koupil. Žalobcovu tvrzení odvolací soud shledal nevěrohodným zejména s ohledem na skutečnosti vyplývající ze zprávy České zprostředkovatelské a informační agentury a zdůraznil, že v pojistné smlouvě byla pojistná hodnota vozu uvedena v částce 1 500 000 Kč a počet kilometrů byl deklarován v počtu 40 985. I tyto skutečnosti podle jeho názoru doplňují závěry ohledně manipulace nehody.

Rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu, podle obsahu však jen ve výroku o věci samé, napadl žalobce dovoláním. Splnění předpokladů přípustnosti dovolání spatřuje zejména v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva dovolacím soudem dosud neřešených, totiž

- 1) „zda lze aplikovat § 24 odst. 1 písm. b) věta druhá zákona o pojistné smlouvě, pouze na základě závěru, že průběh nehodového děje nasvědčuje tomu, že ke vzniku škody došlo jinak, než jak uváděla oprávněná osoba“,
- 2) „zda je třeba pro aplikaci § 24 odst. 1 písm. b) věta druhá zákona o pojistné smlouvě specifikovat, jaké podstatné údaje osoba zamlčela“,
- 3) „co jsou podstatnými údaji ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) věta druhá zákona o pojistné smlouvě“, a
- 4) „jaké okolnosti je znalec posuzující dopravní nehodu oprávněn hodnotit, resp. jaké otázky jsou soudy znalcům posuzujícím dopravní nehody vůbec oprávněny ukládat a jaké závěry znalců mohou soudy považovat za relevantní“.

Žalobce především prosazuje názor, že vzhledem k závěrům znaleckých posudků, podle nichž rozsah pojistné události odpovídá dopravní nehodě, je ve věci relevantní pouze druhá alternativa důvodu pro odmítnutí pojistného plnění podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona o pojistné smlouvě, tj. že oprávněná osoba při uplatňování práva na plnění z pojištění podstatné údaje týkající se pojistné události zamlčí. V souvislosti s tím zpochybňuje závěr odvolacího soudu o tom, že žalovaná měla právo odmítnout pojistné plnění podle všeobecných pojistných podmínek, respektive podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona o pojistné smlouvě, na základě skutečnosti, že průběh nehodového děje nasvědčuje tomu, že ke vzniku škody došlo jinak, než jak deklaroval. Prosazuje názor, podle něhož skutečnost, že ke vzniku škody došlo jinak, než jak deklaroval, citované ustanovení „nenaplnuje“. Zároveň vytýká odvolacímu soudu, že z jeho rozhodnutí není zřejmé, jaké podstatné údaje měl zamlčet, a v této části má napadený rozsudek za nepřezkoumatelný.

Ve vztahu k otázce v pořadí třetí dovolatel prosazuje názor, že z toho, že po více než pěti letech popsal průběh nehodového děje v detailech jinak, než jak jej popsal bezprostředně po nehodě a jak to odpovídá závěrům znaleckých posudků, nelze dovodit, že při šetření pojistné události zamlčel podstatné údaje. Stran poslední z otázek pak poukazuje na to, že při hodnocení pravděpodobnosti průběhu nehodového děje znalecký ústav uvedl, že absenci odvrácení střetu potvrzují i parametry předstřetového pohybu - brzdění, kdy řidič nedokázal během relativně dlouhé doby kolem 3 vteřin zabránit centrickému nárazu do stromu v okamžiku, kdy rychlost vozidla již byla snížena na cca 30 km/hod. Dovolatel namítá, že znalec z oboru technického posouzení příčin, průběhu a vzniku nehodového děje je oprávněn hodnotit pouze technické parametry a tyto analyzovat, nikoliv provádět psychologické hodnocení chování účastníků dopravní nehody a činit právní a skutkové závěry.

Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl. Podle jejího názoru dovolatel zpochybňuje skutkové závěry, podle nichž ke vzniku škody došlo jinak, než deklaroval, totiž že šlo o fingovanou dopravní nehodu, a interpretaci § 24 zákona o pojistné smlouvě používá jen zástupně; nebylo pochyb, že pokud se prokáže, že škodní událost byla fingovaná, nevznikl nárok na pojistné plnění, přičemž je irrelevantní, zda proto, že nešlo o pojistnou událost, či proto, že nárok byl odmítnut podle čl. 7 odst. 11 VPP nebo § 24 odst. 1 písm. b) zákona o pojistné smlouvě. Potíže, které v praxi činila aplikace tohoto ustanovení, byly vyřešeny rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1735/2014. Žalovaná uzavírá, že si ostatně lze jen stěží představit hruběji zkršené údaje týkající se škodní události, než zamlčení, že nešlo o událost nahodilou.

Se zřetelem k době vydání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7. článku II, části první, přechodných ustanovení zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další

zákony, a s bodem 2. článku II, části první, přechodných ustanovení zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (dále též jen „o. s. ř.“).

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení) při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání, neboť dovoláním lze napadnout pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podle § 237 o. s. ř. je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí ve smyslu § 237 o. s. ř. závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem posouzena jinak.

Otázkou, za splnění jakých předpokladů lze aplikovat § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. [37/2004](#) Sb., o pojistné smlouvě, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „ZPS“), se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval; v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 1735/2014, na který odkazuje žalovaná (a jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, dostupný na <http://www.nsoud.cz>), řešil otázku jinou. Pro řešení této otázky tudíž Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným.

Podle § 2 ZPS pojistná smlouva je smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.

Podle § 3 ZPS pro účely tohoto zákona se rozumí a) nahodilou skutečností skutečnost, která je možná a u které není jisté, zda v době trvání soukromého pojištění vůbec nastane, nebo není známa doba jejího vzniku, b) pojistnou událostí nahodilá skutečnost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.

Ustanovení § 14 odst. 3 ZPS stanoví, že s výjimkou případů stanovených v tomto nebo zvláštním zákoně nemá oprávněná osoba právo na pojistné plnění, jestliže pojistnou událost způsobila úmyslně sama nebo z jejího podnětu jiná osoba.

Podle článku 5 Všeobecných pojistných podmínek pro pojištění vozidel a dopravovaných věcí VPPH 2006 (dále jen „všeobecné obchodní podmínky“ či „VPP“) pojistnou událostí je nahodilá skutečnost vyvolaná pojistným nebezpečím uvedeným v pojistné smlouvě nebo doplňkových pojistných podmínkách, se kterou je spojen vznik povinnosti pojišťovny poskytnout pojistné plnění za podmínek a v rozsahu stanoveném v pojistné smlouvě (odstavec 1). Za nahodilou skutečnost se nepovažuje skutečnost způsobená pojistným nebezpečím, které nastalo v důsledku úmyslného jednání nebo úmyslného opomenutí pojistníka, pojištěného, jiné oprávněné osoby, osob jim blízkých nebo jiné osoby z podnětu těchto osob (odstavec 2).

Podle § 24 odst. 1 písm. b) ZPS nestanoví-li zákon jinak, může pojistitel plnění z pojistné smlouvy odmítnout, jestliže oprávněná osoba uvede při uplatňování práva na plnění z pojištění vědomě nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje týkající se rozsahu pojistné události nebo podstatné údaje týkající se této události zamlčí.

Podle § 210 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, trestný čin pojistného podvodu spáchá ten, kdo

uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy, b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění (odstavec 1), jakož i ten, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (odstavec 2).

Podle § 120 odst. 3 věty druhé o. s. ř. neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu věci z důkazů, které byly provedeny.

Podle § 153 odst. 1 o. s. ř. soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci.

Podle § 157 odst. 2 o. s. ř. soud v odůvodnění rozsudku mimo jiné uvede, které skutečnosti má za prokázány a které nikoliv.

Ustanovení § 127 odst. 1 věty první a druhá o. s. ř. stanoví, že závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, vyžádá soud u orgánu veřejné moci odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soud znalce.

Odvolací soud neuvádí výslovně, podle kterých ustanovení pojistné smlouvy věc posoudil, z jeho právních závěrů je však zřejmé, že – stejně jako soud prvního stupně – vycházel z ustanovení článku 7 odst. 11 písm. b) VPP, a to z jeho první části, podle níž může pojistitel plnění z pojistné smlouvy odmítnout, jestliže oprávněná osoba uvede při uplatňování práva na plnění z pojištění vědomě nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje týkající se rozsahu pojistné události. Je přitom třeba zdůraznit, že všeobecné pojistné podmínky jakožto součást pojistné smlouvy při úpravě předpokladů, za nichž může pojistitel plnění odmítnout, toliko doslova citují zákon, nejde tudíž o smluvní úpravu stanovící obsah pojistného vztahu odchylně od zákona.

Takové právní posouzení věci, jež zvolil odvolací soud, však předpokládalo vypořádat se nejprve s výkladovým problémem, který se tu v souvislosti s první z otázek předložených dovolatelem otevírá, totiž zda vazba jednání, jehož znaky jsou popsány v § 24 odst. 1 písm. b) ZPS [a v návaznosti na to v článku 7 odst. 11 písm. b) VPP] jako v pořadí první skutková podstata, toliko na rozsah pojistné události a nikoliv též na její samotný vznik a průběh, není z hlediska teleologie § 24 odst. 1 písm. b) ZPS a ve srovnání s odpovídající shora citovanou úpravou v trestním zákoníku jen zjevný legislativní lapsus v dikci právního předpisu, který lze a je třeba napravit výkladem, popř. cestou tzv. soudcovského dotváření práva. To odvolací soud neučinil a již z tohoto důvodu je jeho právní posouzení věci neúplné a tudíž nesprávné.

Skutkové závěry formulované v odůvodnění rozsudku odvolacího soudu pak neskýtají spolehlivý podklad pro právní závěr, že je na místě aplikovat právě článek 7 odst. 11 písm. b) VPP, respektive § 24 odst. 1 písm. b) ZPS.

Skutková zjištění a skutkové závěry soudu prvního stupně jsou v tomto ohledu kusé a ne zcela jasné. Tento soud v popisu zjištěného skutkového stavu výslovně uvedl, že „žalobce narazil do stromu tak, že nezvládl průjezd levotočivou zatáčkou a vjel mimo vozovku, kde čelně narazil do stromu“. V rozporu se zjištěním, podle něhož důvodem, proč žalobce vjel mimo vozovku, bylo nezvládnutí průjezdu zatáčkou, pak navazuje konstatováním, že z posudku znaleckého ústavu vyplynul závěr, že došlo k fingované dopravní nehodě, a žalobu zamítá s poukazem na „provedené dokazování a závěry uvedené ve znaleckém posudku“. Odvolací soud přesto tato skutková zjištění vyhodnotil jak správná a pro posouzení věci postačující a odkázal na ně. Dodal k tomu však, že znalecký ústav učinil závěr,

podle něhož k nárazu vozidla středem běžně nedochází, neboť zpravidla se řidič snaží náraz odvrátit a tato jeho snaha je provázena vznikem stop pohybu vozidla, které v daném případě chybí. Dovodil, že žalobcovu verzi kromě posudku znaleckého ústavu zpochybňují i další důkazy, a uzavřel, že průběh nehodového děje podle výsledků dokazování nasvědčuje tomu, že ke vzniku škody došlo jinak, než jak deklaroval žalobce. V úvaze „nad rámec uvedeného“ pak dodává, že i další zjištěné skutečnosti odpovídají obvyklým znakům manipulovaných nehod a doplňují výše rozvedené závěry ohledně manipulace nehody.

Zřetelně se tu naznačuje názor, podle něhož zjištěné okolnosti případu nasvědčují tomu, že ke vzniku škody na vozidle, uplatněné jako pojistná událost, došlo oproti tomu, jak popsal škodní děj dovolatel, prostřednictvím manipulované, respektive fingované dopravní nehody. Lze k tomu poznamenat, že Nejvyšší soud ve své trestní judikatuře označuje pojistnou událost jen předstíranou jako fiktivní (příslušná skutečnost odpovídající sjednané pojistné události vůbec nenastala), a pojistnou událost úmyslně vyvolanou, tj. takovou, jejíž vznik byl od počátku fingován, označuje jako zinscenovanou (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2011, sp. zn. 8 Tdo 534/2011, a ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 356/2012, a judikaturu v nich citovanou).

Jestliže by mělo být obsahem vědomě nepravdivého (popřípadě hrubě zkresleného) údaje uvedeného dovolatelem při uplatňování práva na plnění z pojištění to, že příčinou, proč s vozidlem vyjel z vozovky a narazil do stromu, bylo nezvládnutí průjezdu zatáčkou, ačkoliv ve skutečnosti automobilem z vozovky vyjel a do stromu narazil úmyslně, za účelem získání pojistného plnění, šlo by o případ pojistné události úmyslně vyvolané, na niž pamatuje článek 5 VPP, podle něhož by vůbec nešlo o pojistnou událost, popřípadě § 14 odst. 3 ZPS, v jehož intencích by o pojistnou událost šlo, leč o takovou, s níž se nepojí vznik práva na pojistné plnění. Ustanovení článku 7 odst. 11 písm. b) VPP, respektive § 24 odst. 1 písm. b) ZPS, pamatuje na jiné situace než na zinscenované pojistné události. To platí bez zřetele na to, že důsledky aplikace uvedených ustanovení jsou nakonec totožné, tj. oprávněný nemá právo na pojistné plnění.

V souzené věci však odvolací soud jednoznačný skutkový závěr o tom, že vozidlo bylo poškozeno úmyslně se záměrem čerpat pojistné plnění, neučinil. Též výslovně formulovaný závěr, učiněný pro potřeby použití článku 7 odst. 11 písm. b) VPP, podle něhož dovolatelova verze průběhu nehodového děje byla zpochybněna a výsledky dokazování nasvědčují tomu, že nehodový děj proběhl ve skutečnosti jinak (nikoliv tedy že bylo prokázáno, že k dopravní nehodě došlo jinak, než jak ji dovolatel popsal), je závěrem jen pravděpodobnostním. Toliko pravděpodobnostní skutkové závěry neumožňují dovodit neexistenci práva na pojistné plnění podle článku 5 VPP či podle § 14 odst. 3 ZPS, stejně jako neopodstatňují aplikaci článku 7 odst. 11 písm. b) VPP či § 24 odst. 1 písm. b) ZPS.

Rozhodnutí soudu musí být až na zákonem stanovené výjimky založeno na zjištěném skutkovém stavu věci (§ 153 odst. 1 o. s. ř.). Proto také zákon soudy ukládá, aby v odůvodnění rozhodnutí ve věci samé uvedl, které skutečnosti má za prokázány a které nikoliv (§ 157 odst. 2 o. s. ř.). Soud tak může učinit prostřednictvím závěru, že se určitá tvrzená právně významná skutečnost stala nebo že se nestala (že tvrzení o ní bylo nepravdivé), popřípadě že určitá právně významná skutečnost nebyla prokázána, neboť výsledky hodnocení důkazů neumožňují soudu přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení o této skutečnosti, ani o tom, že toto tvrzení je nepravdivé (tedy že došlo k neunesení důkazního břemene, srov. k tomu blíže závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 762/2001, uveřejněného v časopise Soudní judikatura, sešit č. 5, ročník 2002, pod číslem 86).

Lze v tomto ohledu odkázat mutatis mutandis již na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 1998, sp. zn. 2 Cdon 156/96, podle nichž nestačí pouhá pravděpodobnost příčinné souvislosti, nýbrž její existence musí být bezpečně prokázána. V rozsudku ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2682/2013, uveřejněném pod číslem 93/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R

93/2014“), pak Nejvyšší soud vysvětlil, že výsledky hodnocení důkazů umožňují soudu přijmout závěr o pravdivosti skutečnosti, která je předmětem dokazování, jestliže na jejich základě lze nabýt jistoty (přesvědčení) o tom, že se tato skutečnost opravdu stala, aniž by o tom mohly být rozumné pochybnosti. Vytvářejí-li výsledky hodnocení důkazů podmínky pouze pro úsudek, že je možné (více či méně pravděpodobné), že se dokazovaná skutečnost stala, a připouští-li tedy i možnost (větší či menší pravděpodobnost) toho, že se dokazovaná skutečnost naopak nestala, nelze učinit závěr o pravdivosti této skutečnosti. V takovém případě soud rozhodne v neprospěch toho účastníka, v jehož zájmu bylo podle hmotného práva prokázat tvrzenou skutečnost.

Lze shrnout, že existence skutečností, které opravňují pojistitele odmítnout plnění z pojistné smlouvy podle § 24 odst. 1 písm. b) ZPS, případně které umožňují závěr, že jde o pojistnou událost, z níž podle § 14 odst. 3 ZPS nevzniká právo na pojistné plnění, musí být prokázána, což se projeví v jednoznačně formulovaném skutkovém závěru obsaženém v rozhodnutí soudu; toliko pravděpodobnostní skutkový závěr není pro aplikaci žádného z těchto ustanovení postačující.

V otázce, za splnění jakých předpokladů lze aplikovat § 24 odst. 1 písm. b) ZPS, tedy rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) a dovolání je v tomto ohledu důvodné.

Pro potřeby dalšího řízení v souzené věci je pak na místě dodat, že řešení otázky, kdo je nositelem důkazního břemene, tj. kdo z účastníků řízení je povinen ty které právně významné skutečnosti prokázat, vyplývá z příslušné hmotně právní normy, která je při právním posouzení věci aplikována. V zásadě platí, že nestanoví-li právní předpis jinak, stíhá důkazní břemeno toho účastníka, jemuž je existence příslušné skutečnosti podle hmotného práva ku prospěchu, tedy toho, kdo takovou skutečnost tvrdí, neboť z její existence vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky (srov. např. rozsudek ze dne 19. 6. 1997, sp. zn. 2 Cdo 584/97, rozsudek ze dne 29. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdo 257/97, uveřejněný v časopise Právní rozhledy, ročník 1998, svazek 7, rozsudek ze dne 27. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1167/1999, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, pod číslem C 268, a rozsudky ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2433/2009, a ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 6/2011). Stran prokázání skutečností, s nimiž pojistná smlouva či zákon spojuje právo pojistitele odmítnout plnění z pojistné smlouvy, popřípadě skutečností, pro něž podle pojistné smlouvy či podle zákona nevzniká z události sjednané ve smlouvě jako pojistná událost právo na pojistné plnění, tudíž stíhá důkazní břemeno pojistitele.

V již citovaném R 93/2014 pak Nejvyšší soud vysvětluje podstatu nepřímých důkazů a předpoklady, za jejichž splnění lze též jejich prostřednictvím dospět ke spolehlivým skutkovým zjištěním. Ve světle jeho závěrů není věcného důvodu, proč při zjišťování skutkového stavu věci nevzít v souzené věci zřetel též na zjištěné okolnosti, které se týkají historie pojištěného vozidla, jeho koupě dovolatelem a sjednaného pojištění, na něž odvolací soud poukázal jen obiter dictum.

Ostatní dovolatelem vymezené otázky přípustnost dovolání nezakládají.

Co se týče otázek v pořadí druhé a třetí, odvolací soud takové otázky neřešil a jeho rozhodnutí na jejich řešení nespočívá, nejde tudíž o otázky splňující kritéria nastavená v § 237 o. s. ř. (není tu řešení, které by Nejvyšší soud mohl podrobit dovolacímu přezkumu). Odvolací soud oproti tomu, co cestou úvahy dovozuje dovolatel, nezaložil své rozhodnutí na závěru, že dovolatel něco zamlčel, nýbrž že uvedl vědomě nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje týkající se pojistné události.

Odvolací soud se též nezabýval a neměl důvod se zabývat řešením tak široce založené otázky, která byla dovoláním předložena jako v pořadí čtvrtá. Dovolatel ostatně ve své argumentaci pomíjí, že znalci se tu na základě svých odborných znalostí a zkušeností vyjádřili k tomu, jaký byl vzhledem k

dostupným poznatkům o okolnostech a následcích dopravní nehody pravděpodobný průběh nehodového děje. Závěr, podle něhož známé okolnosti odpovídají typické konfiguraci manipulovaných dopravních nehod, Nejvyšší soud nehledává nekorektním, vybočujícím z mezí odborného posouzení; je na soudu, aby v rámci hodnocení důkazů vzal limity závěrů takovéto jen pravděpodobnostní povahy na zřetel. To v souzené věci odvolací soud, na rozdíl od soudu prvního stupně, učinil.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu není z uvedených důvodů správné a podmínky pro jeho změnu dány nejsou, Nejvyšší soud je, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, spolu se závislým výrokem o nákladech řízení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.), a věc podle § 243e odst. 2 věty první o. s. ř. vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)